

टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे
ग्रंथपालन आणि माहितीशास्त्र निष्णात (M.Lib I.Sc)

परीक्षा : मे - २०२४

सत्र - २

विषय : संशोधन पद्धती - ग्रंथालय आणि माहितीशास्त्र (ML-23-211/ML32-211)

दिनांक : ०९/०५/२०२४

गुण : १००

वेळ : स. १०.०० ते दु. १.००

सूचना: १) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.

प्र.१ योग्य पर्याय निवडा (१०)

१. संशोधन म्हणजे ----- घेतलेला शोध होय.
अ) ज्ञानप्राप्तीसाठी
ब) माहितीसाठी
क) व्यवहारासाठी
ड) यापैकी नाही
२. संशोधन हे नेहमी एखादी ----- किंवा ----- यांची उकल करण्याकरिता केलेले असते.
अ) समस्या किंवा परिस्थिती
ब) समस्या किंवा घटना
क) वर्णन किंवा समस्या
ड) ज्ञान किंवा माहिती
३. संशोधनाची ----- अखंडपणे सुरु असते.
अ) मोजमापन
ब) योजना
क) प्रक्रिया
ड) शोध
४. ----- यांच्या मते, संशोधन समस्या म्हणजे निराकरणासाठी समोर आलेला प्रश्न होय.
अ) एफ.एन.केरलिंगर
ब) बेंजामिन फ्रॅंकलिन
क) टी.एच.हक्सले
ड) टऊनशेड
५. ----- यांच्या मते,समस्या म्हणजे एक प्रश्नवाचक विधान होय.
अ) एफ.एन.केरलिंगर
ब) टऊनशेड
क) डॉ. अर्कहर्ट
ड) टी.एच.हक्सले
६. संशोधन समस्या ही ----- असावी.
अ) जुनी
ब) नवीन
क) उपयुक्त
ड) यापैकी नाही
७. संशोधनाची ----- संशोधकास झेपणारी असावी.
अ) व्याप्ती
ब) आवड
क) विषय
ड) दिशा
८. ऐतिहासिक कागदपत्राचे ----- याद्वारे परीक्षण केले जाते.
अ) रेडियो कार्बन
ब) पारंपारिक पद्धत
क) तंत्रशुद्ध
ड) यापैकी नाही
९. ग्रंथपालनामधील प्रायोगिकतेची सुरुवात----- च्या सुमारास झाली.
अ) १९७०
ब) १९६०
क) १९५०
ड) १९८०
१०. विशिष्ट एक बदल विशिष्ट एका कारणामुळे घडून येतो का याचा शोध घेणाऱ्या संशोधनाला ----- संशोधन म्हणतात.
अ) वर्णनात्मक संशोधन
ब) ऐतिहासिक संशोधन
क) व्यष्टी अध्ययन
ड) प्रायोगिक संशोधन

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही २) (३०)

१. संशोधन म्हणजे काय? ते सांगून संशोधनाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा?
२. व्यष्टी अध्ययनाची व्याख्या सांगून वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा?
३. संशोधन आराखडा याची व्याख्या सांगून त्याचे प्रकार स्पष्ट करा?

प्र.३ सविस्तर उत्तरे लिहा (कोणतेही २) (४०)

१. संशोधन अहवाल म्हणजे काय ते सांगून संशोधन अहवालाची उद्दिष्टे लिहा?
२. गृहितकृत्याची उगमस्थाने सांगून गृहितकृत्याचे विविध प्रकार सांगा?

३. ऐतिहासिक संशोधन पध्दत स्पष्ट करा?

प्र.४ टिपा लिहा (कोणत्याही २)

(२०)

१. चांगल्या संशोधनसमस्येची वैशिष्ट्ये
२. मुलाखत तंत्राचे फायदे आणि तोटे
३. पायचार्ट व बारचार्ट यांची उदाहरणासह माहिती द्या.

English Translation

Research Methodology Library & Information Science (ML23-211/ML32-211)

Q. 1 Choose the correct option

(10)

1. Research is the discovery made by -----
 - a) For Knowledge
 - b) For Information
 - c) For Transaction
 - d) None of these
2. Research is always done to solve a ----- or -----.
 - a) Problem or situation
 - b) Problem or event
 - c) Description or problem
 - d) Knowledge or information
3. The -----of research continues continuously.
 - a) Measure
 - b) Plan
 - c) Process
 - d) Discovery
4. According to ----- A research problem is a question posed for solution.
 - a) F.N.Kerlinger
 - b) Benjamin Feanklin
 - c) T.H.Huxley
 - d) Townshed
5. According to ----- a problem is an interrogative statement
 - a) F.N. Kerlinger
 - b) Townshed
 - c) Dr. Urquhart
 - d) T.H. Huxley
6. The research problem should be -----.
 - a) Old
 - b) New
 - c) Useful
 - d) None of these
7. The----- of the research should challenge the researcher.
 - a) Scope
 - b) Interest
 - c) Subject
 - d) Direction
8. A historical document is examined by -----
 - a) Radio carbon
 - b) Conventional method
 - c) Technical
 - d) None of these
9. Experimentation in librarianship began around -----
 - a) 1970
 - b) 1960
 - c) 1950
 - d) 1980
10. Research that investigates whether a particular change is caused by a particular cause is called ----- research.
 - a) Descriptive research
 - b) Historical research
 - c) case study research
 - d) Experimental research

Q. 2 Answer the following in short (Any 2)

(30)

1. What is research? Explain its characteristics?
2. Explain the definition of a case study and its characteristics?
3. Define research design and explain its types?

Q. 3 Answer the following in detail (Any 2)

(40)

1. Explain what a research report and write the objectives of a research report?
2. Explain the origins of hypothesis and discuss the different types of hypothesis?
3. Explain historical research method?

Q. 4 Write Short notes (Any 2)

(20)

1. Characteristics of a good research problem
2. Advantages and Disadvantages of interview technique
3. Explain pie chart and bar chart with example.